

MINISTERSTWO
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 90 stycznia 2009r.

Marek Bucior
Podsekretarz Stanu

DUS-5505-1-BB/08

Pan
Piotr Luberta
Przewodniczący
Zarządu Krajowego
Związek Zawodowy
Ratowników Górniczych w Polsce
ul. Chorzowska 25
41-902 Bytom

W związku z kwestiami poruszonymi na spotkaniu w dniu 30 września 2008 r. z przedstawicielami górniczych związków zawodowych, po zapoznaniu się ze stanowiskiem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń z dnia 9 grudnia 2008 r. w tych sprawach, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

1. Zasady uwzględniania okresów niezdolności do pracy przy ustalaniu prawa do emerytur górniczych

Zgodnie z przepisami art. 186 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do świadczeń i ich wysokość ustala się w myśl przepisów obowiązujących w dacie zgłoszenia wniosku o świadczenie. Wyjątek od tej zasady zawierają przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy – Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 167, poz. 1397, z późn. zm.), bowiem zgodnie z art. 3 tej ustawy warunki nabycia uprawnień do górniczych emerytur są oceniane w myśl przepisów art. 34 - 49 ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2006 r., mimo że wniosek może być zgłoszony po tej dacie.

W przypadku zgłoszenia wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 50 a i 50 e ustawy emerytalnej mają zastosowanie przepisy tej ustawy w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2007 r.

Stosownie do tych przepisów – okresy pobierania zasiłku chorobowego i opiekuńczego (o ile są wykazane w zaświadczeniu pracodawcy) oraz okresy pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, w czasie zatrudnienia, przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. traktowane są jako okresy składkowe – na równi z okresami pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, za które było wypłacone wynagrodzenie (art. 50 b w związku z art. 6 ust.2 pkt 1 lit. a ustawy emerytalnej).

Analogiczny status okresy te posiadały i posiadają przy rozpatrywaniu wniosków o emerytury górnicze zgłoszonych na podstawie art. 3 z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy – Karta Nauczyciela, w czasie obowiązywania przepisów ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 grudnia 2006 r. (art. 35 w związku z przepisami art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy emerytalnej).

Podział okresów, uwzględnionych przy ustalaniu uprawnień do świadczeń emerytalno – rentowych, na okresy składkowe i nieskładkowe, wprowadzony został przepisami ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 z późn. zm.).

Ustawa weszła w życie z dniem 15 listopada 1991 r. i stosownie do art. 1 pkt 6 miała zastosowanie także do świadczeń określonych w ustawie z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin.

Jak poinformował Prezes ZUS w piśmie z dnia 9 grudnia 2008 r. , przy rozpatrywaniu wniosków o górnicze emerytury, zgłaszanych w okresach: od 15 listopada 1991 r. do 31 grudnia 1998 r., od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2006 r. i od dnia 1 stycznia 2007 r. (w tym na podstawie art. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r.) – okresy pobierania zasiłków: chorobowego, opiekuńczego oraz świadczenia rehabilitacyjnego w czasie zatrudnienia, przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. były i są nadal traktowane na równi z okresami pracy górniczej, bezpośrednio je poprzedzającymi.

Przypadające po dniu 14 listopada 1991 r. okresy pobierania zasiłków: chorobowego i opiekuńczego oraz świadczenia rehabilitacyjnego w czasie zatrudnienia, uznane za okresy nieskładkowe w myśl przepisów art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji..., zachowały swój status także pod rządami ustawy emerytalnej, zarówno w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2006 r., jak i od dnia 1 stycznia 2007 r. (art. 7 ustawy emerytalnej).

Okresy te do dnia 31 grudnia 2006 r. były uznane za zaliczalne do pracy górniczej i uwzględniane przy ustalaniu 20 lub 25 – letniego okresu pracy górniczej, równorzędnej

z pracą górniczą i zaliczalnej do pracy górniczej, wymaganego do przyznania emerytury górniczej z tytułu ukończenia 50 lub 55 lat życia (art. 38 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2006 r.), o którą wniosek zgłoszony został przed dniem 1 stycznia 2007 r. lub zostanie zgłoszony na podstawie art. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r.

Z uwagi na uchylene z dniem 1 stycznia 2007 r. art. 38 ustawy emerytalnej, brak jest podstaw do zaliczenia tych okresów do okresu pracy górniczej, przy rozpatrywaniu wniosków o górniczą emeryturę określoną w art. 50 a ustawy emerytalnej, zgłaszanych po dniu 31 grudnia 2006 r.

Obowiązujące przed dniem 1 listopada 1994 r. przepisy ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin nie przewidywały możliwości uwzględniania – przy ustalaniu uprawnień do emerytury bez względu na wiek – okresów pobierania zasiłków: chorobowego, opiekuńczego oraz świadczenia rehabilitacyjnego w czasie zatrudnienia do okresów pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Dokonana z dniem 1 listopada 1994 r. nowelizacja art. 10 tej ustawy ustanowiła dopiero podstawę prawną (ust. 2 tego artykułu) do uwzględniania - przy ustalaniu okresu uprawniającego do emerytury górniczej, bez względu na wiek:

- okresów niezdolności do pracy z tytułu wypadku przy pracy, wypadku w drodze do pracy i z pracy albo z tytułu choroby zawodowej, za które zostało wypłacone wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne,
- innych okresów niezdolności do pracy z powodu choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną, za które wypłacone zostało wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy w wymiarze do 35 dni w roku kalendarzowym,

jeżeli okresy te - przypadające w czasie trwania stosunku pracy, po dniu 14 listopada 1991 r. – były bezpośrednio poprzedzone pracą górniczą wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią.

Uwzględnienie wymienionych okresów niewykonywania pracy z powodu niezdolności spowodowanej określonymi przyczynami, do pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią, wymagało upoważnienia ustawowego, znoszącego ogólne zasady traktowania tych okresów – przypadających po dniu 14 listopada 1991 r. – jako okresów nieskładkowych i zaliczalnych – do dnia 31 grudnia 2006 r. – do pracy górniczej.

Zasady uwzględniania wymienionych okresów, przy ustalaniu uprawnień do emerytury ,bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, w zależności od daty zgłoszenia wniosku przedstawia tabela stanowiąca załącznik nr 1.

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w skierowanym do mnie piśmie z dnia 9 grudnia 2008 r. poinformował, iż stosowne wyjaśnienia dotyczące zasad uwzględniania okresów niezdolności do pracy przy ustalaniu uprawnień do górniczych emerytur oraz zasad ustalania okresów pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią zostały przekazane wszystkim oddziałom ZUS.

2. Propozycja rozliczania czasu pracy w okresie kwartalnym

Odnośnie zasad ustalania okresów pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pod ziemią, stosowanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w celu przyznania emerytury górniczej, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wyjaśnił, iż zasady te uwzględniają istotę tej pracy wynikającej z definicji ustawowej i są zróżnicowane ze względu na charakter stanowiska, na jakim górnik wykonuje pracę górniczą, określoną obecnie przepisami art. 50 c ustawy emerytalnej.

Nie jest wymagane przedstawienie wykazów dniówek przepracowanych pod ziemią w przypadku:

- pracowników oddziałów dołowych kopalń,
- pracowników zatrudnionych pod ziemią i przy głębinu szybów w przedsiębiorstwach budowy kopalń,
- pracowników zatrudnionych pod ziemią w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących dla kopalń roboty górnicze lub przy budowie szybów,
- pracowników zatrudnionych na stanowiskach niższego i średniego dozoru ruchu (dozorca oddziału, nadgórnika, sztygar zmianowy oddziału i sztygar oddziału).

Jako okresy pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, bez badania dniówek przepracowanych pod ziemią, traktuje się także okresy zatrudnienia:

- na stanowiskach konserwatora sprzętu i rurociągów przeciwpożarowych,
- na stanowisku mechanika sprzętu ratowniczego pod ziemią,
- na stanowisku instruktora strzałowego zatrudnionego w ruchu.

Pracodawca ma obowiązek wykazać dni nieobecności w pracy, takie jak: dni niezdolności do pracy, za które były wypłacane – po dniu 14 listopada 1991 r. – zasiłki chorobowe (lub wynagrodzenia), zasiłki opiekuńcze, świadczenia rehabilitacyjne, dni usprawiedliwionej nieobecności w pracy przysługujące na podstawie kodeksu pracy lub innych przepisów, dni urlopu bezpłatnego.

Dni takie – w zależności od statusu – są (np. dni pobierania zasiłku chorobowego z tytułu wypadku przy pracy) lub nie są (np. dni urlopu bezpłatnego) uwzględniane od okresu pracy górniczej pod ziemią. Pracownikom tym sumuje się poszczególne okresy.

Dokumentowanie okresu pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią wykazami zjazdów pod ziemią w miesiącu jest wymagane od pozostałych osób dozoru i kierownictwa ruchu, maszynistów wyciągowych na szybach oraz sygnalistów na nadszybiach i innych pracowników, którym poszczególne miesiące takiej pracy uwzględnia się do ustalenia prawa do górniczej emerytury bez względu na wiek (np. pracowników przedsiębiorstw montażowych).

W takich przypadkach za miesiące pracy wykonywanej pod ziemią uważa się miesiąc, w którym pracownik pracował pod ziemią we wszystkie dniówki, przy czym przyjmuje się, że pełny miesiąc przepracowany pod ziemią to 25 dni – jeżeli okres pracy przypada przed dniem 1 stycznia 1981 r. oraz 22 dni – jeżeli okres pracy przypada po dniu 31 grudnia 1980 r.

Ustalając miesiące pracy pod ziemią dla potrzeb emerytury górniczej bez względu na wiek, np. osobom dozoru ruchu – za równoznaczne ze zjazdem pod ziemią przyjmuje się:

- dni urlopu wypoczynkowego i urlopu szkoleniowego,
- dni delegacji służbowej,
- dni, w których pracownik odbywał obowiązkowe i kontrolne badania lekarskie, a także badania psychotechniczne,
- dni wolne przysługujące zgodnie z kodeksem pracy,
- inne dni usprawiedliwionej nieobecności pozostającej w związku z pracą,
- a z okresu przed dniem 15 listopada 1991 r. – dni, za które pobierał zasiłek chorobowy, opiekuńczy lub świadczenia rehabilitacyjne.

Wobec problemu wskazanego przez stronę związkową oraz biorąc pod uwagę wyjaśnienia Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przy nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych proponuje odpowiednią zmianę przepisów art. 50 e. Celem tej zmiany będzie umożliwienie rozliczenia w wymiarze kwartalnym czasu pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przy ustalaniu uprawnień do emerytury górniczej, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko.

3.. Propozycja uznania dni wolnych z tytułu honorowego krwiodawstwa oraz dni opieki nad dzieckiem jako dni pracy równorzędnej z pracą górniczą.

